Gemeente Zwolle
Ter attentie van het team Omgevingsvisie
Postbus 100007
8000 GA ZWOLLE

Behandeld door	5.1.2e	Datum	05 december 2025
Doorkiesnummer	5.1.2e	Email	5.1.2e @vitens.nl
Onderwerp	Reactie zienswijze Vitens omgevingsvisie Toekomstperspectief Zwolle		

Geachte leden van de gemeenteraad,

Vitens levert drinkwater aan ruim 5,8 miljoen mensen in Nederland, waaronder inwoners van Zwolle. Wij hebben de ter inzage liggende Omgevingsvisie Zwolle bestudeerd en waarderen de aandacht voor klimaatadaptatie, water en groen. Tegelijk constateren wij dat het belang van een robuuste drinkwatervoorziening sterker geborgd kan worden. Wij verzoeken u om in de definitieve visie de ambities en maatregelen voor het drinkwaterbelang nadrukkelijk op te nemen. Hieronder lichten wij onze belangrijkste punten toe.

Bescherming van drinkwater
Het drinkwaterbedrijf (Vitens) gebruikt grondwater voor de productie van drinkwater. Vitens wint grondwater in beschermingsgebieden. In uw visie benoemt u deze zones en het belang van schoon drinkwater. Hier willen wij u onze complimenten voor geven. Toch maken we ons ook zorgen. In de OER staat beschreven dat er voor waterkwaliteit en drinkwatervoorziening nieuwe ambities of maatregelen ontbreken waardoor de druk op het grond- en oppervlaktewatersysteem toeneemt. Ook wordt in het toekomstperspectief geen drinkwater genoemd.

Wij vragen u:

- Om meer ambitie en maatregelen vast te stellen voor drinkwater in uw omgevingsvisie.
- Verwijs expliciet naar de zorgplicht voor drinkwater uit de Omgevingswet en borg deze in ruimtelijke keuzes.
- Bescherm niet alleen grondwater, maar ook oppervlaktewater als toekomstige bron voor drinkwater.

- Voorkom verontreiniging van bodem en water door landbouw, industrie en stedelijke activiteiten.
- Expliciteer het drinkwaterbelang in het toekomstperspectief.

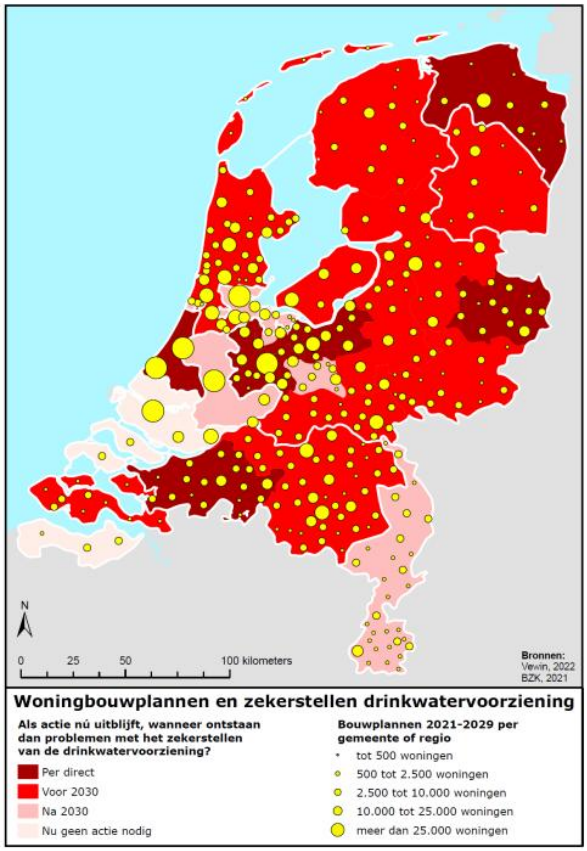
Drinkwaterbronnen en strategische voorraden
De waterwinning Engelse Werk ligt volledig in de gemeente, met daaromheen haar beschermende zones: grondwaterbeschermings- en intrekgebied. De intrekgebieden Vechterweerd en Koppelerwaard liggen voor een klein deel binnen de gemeentegrenzen. Bovendien geldt in een deel van uw gemeente een beperking door warmte-koude opslag restrictie of boringsvrije zone. In de provinciale omgevingsverordening is opgenomen welke regels er gelden in deze gebieden. De beschermingsgebieden zijn deels opgenomen in uw visie en kaartlagen, maar intrekgebieden en Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) ontbreken.

Ons verzoek aan u:

- Neem intrekgebieden en Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) op in uw visie en kaartmateriaal.
- Houd rekening met drinkwaterkwaliteit nieuwe ontwikkelingen, zoals bij (de zoekgebieden voor) waterberging.
- Bescherm het grondwaterbeschermingsgebied Engelse Werk bij intensieve woningbouw en bedrijventerreinen.

Woningbouw en verstedelijking
Namens Vitens (drinkwaterbedrijf) vraag ik uw aandacht voor de drinkwateraansluiting voor de nieuwe woningen. Er kan niet vanzelfsprekend voldaan worden aan de behoefte tot aansluiting van alle nieuwe woningen op de drinkwaterinfrastructuur indien er niet voldoende vergunningsruimte voor drinkwaterontrekkingen beschikbaar is.

Er komen regionaal nu al tekorten voor. In de omgevingsvisie geeft u een doorkijk naar groei van woningen, inwoners en bedrijven in Zwolle weer. Dit vergroot de watervraag. Uit het Vewin-rapport blijkt dat zonder actie knelpunten ontstaan, ook in Zwolle. De OER bevestigt dat woningbouw en industrie leiden tot een verhoogde watervraag.

Figuur 1. De woningbouwplannen (2021 - 2029) in relatie tot knelpunten zekerstellen drinkwatervoorziening uit rapport.

Wij vragen u daarom:

- Stel beschikbaarheid van drinkwater als randvoorwaarde bij alle stedelijke uitbreidingen en woningbouwopgaven.
- Verwijs naar het Vewin-rapport waarin knelpunten worden benoemd.
- Neem een doel op in de visie voor het verminderen van watergebruik in de gemeente, en stimuleer waterbesparende maatregelen zoals regenwaterafkoppeling, beperking van verharding, hergebruik van water en bewustwording bij inwoners en bedrijven.
- Bescherm de bestaande boven- en ondergrondse drinkwatervoorziening.

Water, Klimaat en Groen
In Zwolle zit de grootste drinkwaterproductielocatie van Overijssel; het Engelse Werk. Ook ziet Vitens kansen voor toekomstige ontwikkelingen, om deze ontwikkelingen mogelijk te maken is het nodig een drinkwaterleidingentracé ten zuiden van Zwolle-Zuid aan te leggen. Natuur en drinkwater zijn met elkaar verbonden. Hoe schoner onze omgeving en de natuur, hoe minder we het drinkwater hoeven te zuiveren. En door duurzaam met drinkwater om te gaan, hoeven we minder grondwater op te pompen. Dat oppompen willen we bovendien doen met zo weinig mogelijk impact op de natuur. Het doel: een watersysteem dat in balans is. Ook warmt de stad op, groen helpt hiertegen. Stedelijke opwarming zorgt voor opwarming van drinkwaterleidingen. Als leidingen te warm worden, kunnen hier bacteriën in gaan groeien. Het omleggen/dieper leggen van leidingen is vaak niet mogelijk. Daarom is het voor Vitens belangrijk dat de stad niet te ver opwarmt, de natuur wordt beschermd, er groene zones worden

ingericht, de sponswerking van de bodem wordt versterkt en verharding zoveel mogelijk wordt voorkomen. Zwolle als deltaspons onderschrijven wij. Het sturend laten zijn van het water- en bodemsysteem bij nieuwe ontwikkelingen zien wij hierbij als essentieel. Ons doel: een robuust watersysteem dat in balans is. Daarom is het voor Vitens belangrijk dat:

- Natuur wordt beschermd en groene zones worden ingericht.
- Opwarming van (de ondergrond van) de stad wordt tegengegaan.
- Er geen conflict ontstaat tussen leidingen ondergronds en groen bovengronds, nu en in de toekomst (o.a. door geen bomen nabij leidingen).
- De sponswerking van de bodem wordt versterkt en verharding wordt zoveel mogelijk voorkomen.
- Drinkwaterkwaliteit wordt beschermd bij klimaatadaptatiemaatregelen.
- Water- en bodemsystemen sturend zijn bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Wij verzoeken u:

- Leg een groene corridor aan tussen Zwolle Zuid en Zwolle Zuid-Zuid met hierin ruimte voor drinkwaterleidingen (breedte drinkwatertracé 40 meter).
- Bescherm natuur en watersystemen om zuiveringsinspanning te beperken en grondwater duurzaam te benutten.
- Neem bij het vaststellen van de locaties voor tijdelijke waterberging risico's voor drinkwater mee.
- Neem bij het plaatsen van groen, voldoende ruimte voor een goed nutsprofiel in de ondergrond. Vanwege wisselende druk op waterleidingen, moeten deze in een stabiel profiel liggen.

Landbouw

Ook de landbouw speelt hierin een cruciale rol. In uw omgevingsvisie wordt ruimte geboden voor verbreding, biologische landbouw en stadslandbouw. Wij benadrukken het belang van een gezonde balans tussen voedselproductie en een leefomgeving waarin bodem en water schoon blijven. Intensief landgebruik en het gebruik van mest en pesticiden beïnvloeden de kwaliteit en beschikbaarheid van drinkwater. Door samen te werken kunnen we zorgen voor gezond voedsel én schoon water.

Ons verzoek aan u:

- Creëer kansen voor combinaties van landbouw met waterbeheer, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Financiering van deze ecosysteemdiensten structureel.

Energie

Vitens onderschrijft het belang van de energietransitie. Windmolens en zonneparken kunnen mogelijk de waterkwaliteit aantasten in beschermingszones door het uitlogen van schadelijke metalen en materialen. Ook willen wij u erop wijzen dat het in

boringsvrije zones niet is toegestaan om mechanische ingrepen uit te voeren dieper dan 50 meter onder het maaiveld. Dit heeft impact op de mogelijkheden voor geothermie en het aanleggen van warmte-koude-opslag (WKO) systemen in de gemeente. In uw omgevingsvisie noemt u dat er een maximum boordiepte is ingesteld. Op uw website lees ik dat dit maximum is vastgesteld op 90 meter[1]. Dit komt niet overeen met de beperkingen in de boringsvrije zone. Naast de opwarming van leidingen door stedelijke opwarming, zorgen warmtenetten ook voor (potentiële) opwarming van drinkwaterleidingen. Als leidingen te warm worden, kunnen hier bacteriën in gaan groeien. Om dit tegen te gaan is een goed nutsprofiel noodzakelijk.

Wij vragen u:

- Zorg voor voldoende ruimte voor drinkwaterleidingen in de ondergrond. Houd hierbij minimaal 75cm afstand tussen warmtenetten en drinkwaterleidingen, om opwarming drinkwaterleidingen tegen te gaan.
- Let op risico's van zonneparken en windmolens in beschermingszones en beperkingen voor geothermie en WKO.
- Borg ruimte voor drinkwaterinfrastructuur naast kabels en leidingen voor energie.
- Wijzig de maximum diepte van kleine (gesloten) bodemenergiesystemen naar 50 meter onder het maaiveld binnen de boringsvrije zone.

Economie en werk

Vitens herkent de behoefte van de gemeente aan een intensivering en uitbreiding van bedrijventerreinen. Enerzijds heeft Vitens belang bij het uitbreiden van de Marslanden in zuidelijke richting. Een waterwinning (productielocatie) zou goed samen kunnen gaan met een energie/economisch landschap. Anderzijds vraag ik hierbij de aandacht voor de eventuele watervraag van grote bedrijven. Vitens sluit in grote delen van haar voorzieningengebied geen grootschalige bedrijven meer aan op het drinkwaternet.

Wij verzoeken u:

- Werk actief mee aan initiatieven die ruimte vragen voor drinkwater(productie), zodat dit in de toekomst geen beperkende factor wordt voor economie, werkgelegenheid en wonen.
- Neem bestaande vergunningsruimte voor drinkwateronttrekkingen mee in ruimtelijke keuzes.

Ter afronding

Vitens complimenteert de gemeente Zwolle enerzijds met de goede samenwerking en anderzijds met de heldere omgevingsvisie. Schoon water draagt bij aan een gezonde leefomgeving en natuur, en is een primaire levensbehoefte. Wij verzoeken u om het drinkwaterbelang ook te borgen in de omgevingsplan zodat Vitens ook in de toekomst

[1] https://www.zwolle.nl/aan-de-slag-in-de-bodem-en-ondergrond

voldoend en schoon drinkwater kan blijven leveren. Daarnaast zijn er een aantal koppelkansen en zorgen waarop in de bovenstaande vragen thematisch wordt ingegaan.

Erop vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u succes met de doorontwikkeling van de omgevingsvisie. Graag denkt drinkwaterbedrijf Vitens met u mee.

Graag lichten wij deze mail toe in een persoonlijk gesprek. Een mail met verdere vragen of opmerkingen kunt u sturen naar: 5.1.2e , omgevingsmanager bij Vitens. Ik ben bereikbaar via: 5.1.2e @vitens.nl en/of 5.1.2e .

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 6